

vračal. Ste našli pri njem kaj denarja, kaj zlata in srebra? Nič, ker ga je bil oddal v dober namen, naš namen, prednikom v čast in slavo, nam pa v večno blaginjo.»

Niso ji vsi verjeli. Drug za drugim so tisti, ki so dvomili, odhajali to jesen, ki je prišla, na podrobsko planino in dolgo premeteni iskali po Bajtnikovem stanu. Vse so prebrskali, nihče ni ničesar našel.

Potem je od nekod prišel neki romar, ki je bil bojda tudi na pokopališču onstran gora, na primorski plati, in je videl tam novo, lepo, poslikano znamenje sredi grobov. Za maše ni bil vprašal, bi mu pa zagotovo tudi tako povedali, da bi bilo prav.

Potem se je vse poleglo. Neke jeseni je, kmalu zatem, ko so z živino odšli s podrobske planine, ponoči zagorel Bajtnikov stan. Pogorelo je vse razen ognjišča in tistih nekaj zidov. Bajtnik stana ni več postavljaj tam, kjer je bil stari, ga je raje na priločnejšem in manj žalostnem mestu.

Pod ognjiščem je ostal za kamnom skrit mošnjiček in v njem premoženje enajstih vasi. Namenili so ga za maše in znamenje, ki naj potolaži jezo prednikov, zapuščenih na oni strani gora. Še zdaj je tam, kjer je bil shranjen, in še zdaj je posvečen istemu svetemu namenu. Nihče ne ve zanj in ne za njegov namen. Tako bo tudi ostalo.

V dolini pa poslej ni bilo več zim brez snega.

ZNOVA ŽALOSTNA VEST IZ MOSTARJA

UMRL JE PRIJATELJ

VOJKO ČELIGOJ

Mostarski planinci - člani Planinskega društva Prenj so v sedanji nadvse nesrečni in tragični vojni izgubili vse svoje planinske postojanke. Trud desetletij je v prahu in pepelu. Razrušen je komaj obnovljen velik dom na Rujištu nad Mostarjem, požgani in razdejani sta koči na Belih vodah in na Jezercu pod Zeleno glavo na Prenju. Iz gorečih društvenih prostorov so planinci v naglici komaj rešili nekaj društvenega arhiva in opreme, in to prav v letu, ko naj bi društvo slavilo svoj jubilej.

Sredi letošnjega avgusta je iz Mostarja prišla še nova žalostna vest. V sedemdesetem letu je preminil **Salem Marušić**, srce in duša tega marljivega društva. Bil je dolgoletni predsednik in odbornik društva, navdušen planinec in organizator, graditelj društvenih postojank, velik zagovornik planinskih idej, neomajno zagnan v idejo o prepotrebnosti sožitja in iskrenega prijateljstva med narodi nekdanje Jugoslavije. Res, Prijatelj, pisan z veliko začetnico!

Ilirskobistriški planinci smo se s Salemom prvič srečali pod Snežnikom leta 1979, ko je domače planinsko društvo pristopilo v krog pobratenih planinskih društev, v katerem so že bila planinska društva Kamenjak iz Rijeke, PD Pobjeda iz Beograda, PD Ljuboten iz Tetova in mostarsko PD Prenj. Od tedaj dalje ni bilo ne srečanja in ne pohoda, da se ne bi srečevali z našim Salemom. Nepozabni se ostali skupni vzponi na Subro v Črni gori, Vršačko Bilo in Gudurički vrh v Vojvodini, na Rajac v Šumadiji, na Šar planino v Makedoniji, na Šutman na Kosovem in ničkolikokrat na Učko in Istri.

S koliko veselja je popeljal skupino petdesetih

ilirskobistriških planincev od Mostarja do Konjica prek svojih ljubljenih vrhov Prenja! Pokrajina z nad dvajsetimi vrhovi, višjimi od dva tisoč metrov, je po slikoviti Salemovi prisposobi najbolj podobna lunini površini. Tudi sicer je bilo pravi užitek poslušati Salemovo iskrivo hercegovsko govorico, polno ljudskih rekov in pregovorov.

V Ilirsko Bistrico in na Snežnik je prihajal kot stari znanec. Bil je skoraj na vseh zimskih vzponih na Snežnik. Prihajal je tudi sam, ko iz društva niso zmogli poslati društvene delegacije. Celotno meddruštveno sodelovanje je občutil tudi kot svojo osebno zadolžitev.

Prav na predlog ilirskobistriškega PD je PZS podelila Salemu Marušiću srebrni častni znak v letu 1987, ko smo v Bistrici slavili 80-letnico svojega društva.

O sebi je Salem le malo govoril, celo dosti premalo, da bi vedeli za vse, kar so mu skromne razmere kamenite Hercegovine nudile v mladosti. Delovno dobo je odslužil v vojaškem letalskem podjetju, doživel letalsko nesrečo in dolgotrajno zdravljenje s kar 75 operacijami, da je dočakal invalidsko upokožitev. Le koliko volje in truda je moral vložiti v svoje zdravljenje! Planinstvo s svojimi dodatnimi naporji je pomenilo njegovi volji in telesu poseben izziv. Kljub vsemu je uspel.

In s kolikšno žalostjo in globoko človeško prizadetostjo je doživel tragedijo svoje domovine! Sarajevo v ognju, Mostar razdejan, in še huje, dovcerajšnji sosedje so čez noč postali smrtni sovražniki. Pravijo, da so ruševine in ljudeh hujše od kamnitih.

V začetku letošnjega leta je Salem zvedel za ranjenega sina in se iz vzhodnega Mostarja

prebil v zahodni, hrvaški del. Bdel je nad ranjenim sinom in dočakal popolno zaporo razdejanega mesta. Ostal je na nepravni strani, brez družine in sredstev za preživetje. Planinsko prijateljstvo, nad katerim je že obupal, se je vendarle izkazalo. Njegovi planinski tovariši iz društva so ga sprejeli in mu omogočili preživetje.

Šele 25. julija letos je dobil dovoljenje za obisk svojih na drugi strani Neretve. Več kot pol leta ni vedel za soprogo Adilo, zeta, hčer Amiro, vnuke in šest pravnukov. Srečanje s svojimi ga je prevzelo in pretreslo. Srce ni več zmoglo tolikšne bolečine. V drugi del mesta so ga prinesli na nosilih, jokajočega in neutolajli-

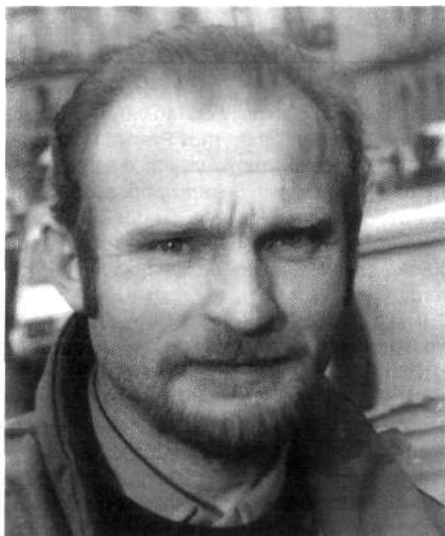
vega. Niti prijateljeve tolažilne besede in zdravniška pomoč v bolnišnici ni mu niso mogli več pomagati. Izdihnil je jokajoč 3. avgusta.

Njegova trdna vera v prijateljstvo, ki naj ne bi poznalo ne meja, ne razlik, je tudi ob njegovi smrti dobila simbolično potrditev. Na mostarsko pokopališče so ga pospremili prav planinski prijatelji.

Bodi naša skupna želja, da Salemu Marušiču, nepozabnemu planinskemu Prijatelju, vendarle čas prinese mir nad njegovim grobom, mir njegovemu ljudstvu, Mostarju in nesrečni domovini.

Še bodo gore in še se bomo srečevali na njegovih vrhovih. Tudi s Salemom in njegovimi prijatelji.

Vladimir Baliberdin (1949—1994)

Izredni ruski alpinist **Vladimir Baliberdin**, zvezda svetovnega alpinizma, je 21. julija 1994 umrl v prometni nesreči v St. Petersburgu. V njegov avto se je nepričakovano zaletel težek tovornjak neke finske družbe, ki je zapeljal v rdečo luč. Posledice so bile strašne. Vladimir in štirje njegovi sopotniki so umrli. To se je zgodilo 15 minut vožnje od njegovega doma. 18 vročih dni je ležalo Baliberdinovo truplo v mrtvašnici brez hladilne naprave. Pokopan je bil šele 8. avgusta. Težko je pojasniti, zakaj so o njegovi smrti ženo obvestili šele čez 13 dni, čeprav je imel s seboj potni list in vozniško dovoljenje. Nekdo ga je hotel pokopati kot neznanega moškega! Televizija St. Petersburga novice o smrti Baliberdina ni želela dati v javnost do zaključka lger dobre volje. Posledica tega je bila, da so ljudje zvedeli za smrt narodnega junaka Rusije šele dan po njegovem pogrebu. Tako se je domovina poslovila od svojega slavnega sina.

Baliberdin je bil značilen predstavnik ekstremnega alpinizma, višinskih vzponov na meje človekovih zmognosti. Spomladi 1982. leta je prvi v sovjetskem moštvu dosegel višino Everesta (8848 m) po novi, zelo težki smeri (steber v jugozahodni steni). Bil je edini v moštvu, ki se je povzpел brez kisikove maske in ravno zahvaljujoč se njegovemu pogumu, ki se je razkril v najtežjih trenutkih odprave, je bil dosežen uspeh. Njegov vzpon so poimenovali športni podvig.

V času druge sovjetske himalajske ekspedicije 1989. leta je Baliberdin skupaj s štirimi drugimi alpinisti opravil do tedaj še neuresničeno grebenko prečenje štirih vrhov Kangčendzenga (8505 m, 8586 m, 8482 m, 8476 m).

Leta 1992 je Baliberdin vodil odpravo na K2 (8611 m). To je bila prva ruska odprava na drugi najvišji vrh sveta, ki so jo pripravili skupaj z alpinisti Ukrajine, ZDA in Anglije. Na K2 se je povzpел kot prvi ruski alpinist, spet brez kisikove maske. Jeseni 1994. leta je načrtoval tretji vzpon na Everest po novi, težki smeri s severa. To mu očitno ni bilo sojeno.

Baliberdin je bil prvi od alpinistov bivše Sovjetske zveze, ki se je povzpел na tri najvišje vrhove sveta (Everest, K2 in Kangčendzenga). Rodil se je in odraščal na Altaju. Ko je umrl oče, mu je bilo štiri leta; ostal je edini moški v družini. Od otroštva je bil vajen trdega dela, ne da bi pri tem to štel za obveznost. Zahvaljujoč se tem lastnostim je zelo hitro dosegel uspehe in postal ponos ruskega alpinizma.

Njegovo življenje je bilo kratko, a svetlo. Njegovo ime se bo ohranilo v zgodovini svetovnega alpinizma.

V Rusiji je Baliberdin postal legenda še za časa svojega življenja. Umrl je v razcvetu moči, ne da bi uresničil vse zamišljene načrte in ideje. A tudi to, kar je utegnil narediti v alpinizmu, je vredno občudovanja.

Leonid Zamiatnin,
predsednik
mednarodnega
humanitarnega sklada
»Lost in the Mountains«